

РЕЦЕНЗИЯ

от професор д.с.н. Цветан Първанов Давидков – член на научно жури по конкурса за професор по специалност „Социология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“)

- ДВ, бр. 3/10 януари 2014г.

Единствен кандидат в обявения конкурс за професор по социология е доц. д.с.н. Карамфил Манолово Манолов. Кандидатът е с базово социологическо образование (Софийски университет, 1981 г.) и е на редовна работа в Института по социология на БАН от 1984 г. От 1991 г. е доктор, а от 2004 – доктор на науките. Хабилитиран е през 2004 г. (ст.н.с. II степен); от 2010 г. е доцент. През периода 2000-2004 г. е научен секретар на И-та по социология на БАН. Доц. д.с.н. Карамфил Манолов работи активно и целенасочено в избрани области на социологическото познание; участва в разнообразни научни форуми и проекти.

Описание на представените материали. За участие в конкурса кандидатът е представил изискуемите документи. Публикациите, с които участва в конкурса, са общо 29. От тях – 3 текста с монографичен характер; статии в списания – 8 бр.; статии в сборници – 18 бр. Общата представена продукция е в обем около 670 отпечатани страници за монографиите и около 210 стр. на другите текстове – статии в списания и сборници. Това е значима научна продукция, която заслужава уважение и професионално внимание.

Най-общо тематичното деление на представените текстове е следното: а) Предприемачество; б) Проблеми на социологическото познание; в) Други теми / проблеми.

- Към предприемаческата проблематика могат да се отнесат публикации №№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29;
- Към проблемите на социологическото познание – публикации № № 1, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16;
- Към сборната рубрика „други“ – публикации №№ 15, 21¹.

Характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата. Оценявам положително научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата. Основания:

- Научната дейност на колегата К. Манолов се отличава с актуалност и своевременност – той е един от колегите, които от раждането на новото българско предприемачество го изследва системно, целенасочено, професионално. Похвални са неговите системни усилия за принос в дискусиата за характера на социологическото познание и неговото развитие. Ориентацията към тези две области е устойчива и може да бъде проследена в цялостното творчество на кандидата.
- Положителна характеристика на неговото творчество е опитът да прилага собствените развития в социологическото познание върху предметната област на предприемачеството и по този начин да ги изпробва и верифицира.
- Важно е да се подчертае, че колегата К. Манолов се стреми към системност (или систематичност) и цялостност в своите научни дирения – това твърдение намира доказателства както в текстовете посветени на предприемачеството (авторът се цели в *системата на предприемачеството*), така и в текстовете, насочени към анализ и развитие на социологическото познание.
- Прави впечатление също така доброто съчетаване на теоретично концептуализиране и изграждане на модели за емпирична проверка / верификация. В значителна част от

---

¹ Поради своя характер част от текстовете могат да бъдат отнесени едновременно и към раздела предприемачество, и към развитие на социологическото познание.

оценяваните текстове са налице както защитими теоретични концептуализации, така и коректно проведени анализи въз основа на емпирична информация.

- Друга положителна характеристика: авторът добре познава развитието на социални и социологически идеи и се опитва да използва това познание не толкова за исторически ретроспекции, колкото за решаване на съвременни проблеми на социалното и социологическото познание. Налице е видима страст към творчеството на Иван Хаджийски.
- За да се оцени цялостно професионалната дейност на кандидата е важно да се посочи неговото активно участие в международни и национални научни форуми (посочени са 14 участия в международни и 8 участия в национални форуми). Обхватът на докладите е разнообразен – темите и проблемите се отнасят както до основните направления на професионално дирене – (предприемачество; развитие на социологическото познание), така и до други важни области – образованието, реформите в БАН. Тези участия са показател за активната позиция на колежата К. Манолов (доц., д.с.н.) по важни за развитието на българското общество проблеми; същевременно – за неговата ориентираност да споделя и да учи от другите.
- За научно-приложната насоченост в дейността на кандидата може да се съди главно въз основа на неговото участие в разнообразни проекти. Такива са: „Предприемачеството - социални отношения, ценности и образци на поведение“ (1996-1999; колективен изследователски проект към БАН с ръководител доц. д-р Саша Тодорова); „Предприемаческият етос“ (2000-2003; индивидуален изследователски проект към БАН); „Състояния в социалното взаимодействие“ (2004-2007; индивидуален изследователски проект към БАН); „Сострема на предприемачеството“ (2007-2009; индивидуален изследователски проект към БАН); „Изследване на възможностите за по-пълно усвояване и по-ефективно

използване на средствата от Европейските фондове - ЕСФ, ЕФРР и КФ (2009-2012; колективен изследователски проект към БАН с ръководител проф. д.с.н. Духомир Минев); „Ограничаване и превенция на неформалната икономика“ (проект за нуждите на Асоциацията на индустриалния капитал в България; 2011; 2013-2014); „Нови форми на неравенство и трансформация на властовите механизми“ (2012-2015; колективен изследователски проект към БАН с ръководител проф. Иван Кацарски). В посочените проекти кандидатът изпълнява успешно различни роли: индивидуален изследовател; член на научен / проектен колектив; експерт по анализ на съвкупна информация, вкл. за проверка на зависимости и статистическа значимост. Въз основа на посочените проекти научно-приложната дейност на доц. д.с.н. К. Манолов може да бъде оценена като *постоянна, разнообразна, разностранна, значима*.

- Важна част от педагогическата дейност на кандидата е научното ръководство на докторантката Камелия Цветкова - Недялкова; същата защитава успешно докторат през 2003 г.
- Прави впечатление, че част от текстовете на кандидата са насочени към проблемите на образованието и културата² - това още веднъж подчертава неговата ангажираност с проблемите на образованието и преподаването.

Учебна дейност на кандидата от началото на кариерата му. Справки от документите на кандидата за участие в конкурса показват, че той е упражнявал сравнително редовно преподавателска дейност. През периода 1998-1999 г. - академичен курс по „Социология на предприемачеството“ във Варненския свободен университет; през 1999 / 2000 г. курс по „Социология на предприемачеството“ - в Нов български университет; през 2010-2011 г. - курс „Предприемачество и мениджмънт“ в професионален колеж „Делта“³. Негови текстове се

² Вж. справка за участие в международни и национални научни форуми.

³ Поради проблеми с архивите на ВСУ и НБУ, кандидатът представя доказателства само за курса в професионален колеж „Делта“; това – обаче – не поставя под съмнение авторството и действителността на другите посочени курсове.

използват за нуждите на обучението – като учебници и учебни полагала (например *Култура и ефективност на предприемачеството* (2011) - в *Колеж по мениджмънт, търговия и маркетинг – Сф*).

Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата, ясна характеристика на научните приноси. Оценката на научните постижения на кандидата се прави въз основа на представените текстове и самооценката на колежата К. Манолов.

- Приемам – по принцип – заявката за научните постижения в изследването на новото българско предприемачество (предприемаческа култура; социален и организационен контекст и механизми на въздействие върху предприемаческата дейност; предприемачески етос + механизми за утвърждаване и предаване; социална система на предприемачеството). Тези постижения оценявам като *ново познание в изследването на конкретна социална област въз основа на приложение на социологически концептуализации и емпирични проверки*. Това познание се вгражда в корпуса на социологическото познание за предприемачеството през последните 20-25 години. *Налице е обогатяване на съществуващите знания за българското предприемачество чрез нови факти и интерпретации*.
- Налице са *практико-приложни приноси в процеса на разработване на конкретни обществени проблеми* (вж. проблемно-тематичните полета на посочените по-горе проекти). Оценявам ги като трансфер на научно познание към практиката за решаване на актуални проблеми.
- Трудно ми е да приема (и защитя!) претенцията за реализиран синтетичен социологически подход към изследване на социалните явления (позиция № 7 в самооценката за научните приноси). В предоставените текстове не откривам убедителни основания / доказателства в подкрепа на тази заявка.⁴

---

⁴ Въпреки това приветствам стремежа на автора да „нагази в дълбокото“ и да се опита да допринесе за развитие на социологическото познание.

Обобщено: посочените научни постижения са достатъчно основание кандидатът да бъде подкрепен за заемане на академичната длъжност *професор*.

Отражение на научните публикации на кандидата. Справката за цитиранията на текстове на колегата Карамфил Манолов показват следното: а) общият брой на посочените цитирания е 28; б) цитирани са следните негови трудове: Новото българско предприемачество (1995) – 10 пъти; Културният ресурс на предприемачеството (2000) – 9 пъти; Самостоятелният частен предприемач (2002) – 2 пъти; Предприемачество (2006) – 2 пъти; Предприемачеството в прехода към пазарна икономика – социални отношения, ценности, образци на поведение (1996; в съавторство) – 2 пъти; Етосът на новите български предприемачи (1998) – 1 път; Социологическата традиция – проблеми перспективи – 1 път; Културен етос и ефективност на предприемачеството – 1 път. в) Цитатите са в 14 различни текста на 11 автори. *Приведените данни показват добра разпознаваемост на автора в България. Има основание да се препоръчат усилия, въз основа на които текстовете на колегата К. Манолов да станат познати и извън България.*

Критични бележки. Сериозните проблеми, с които се занимава колегата К. Манолов, пораждат – по необходимост – критични рефлексии. Обхватното му творчество предоставя възможности за дискусия върху множество изследвани аспекти на предприемачеството. Тази дискусия остава встрани.

Тук критиката ми е насочена към претенцията за решаване на методологически и методически проблеми на познанието чрез конструирането на *сострема* (със съответните конкретизации). Възприемам тази конструкция като изкуствена (лишена от основания). Има ли смисъл да се творят нови термини, ако

изследваните явления могат да се опишат коректно чрез утвърдена в дадената научна област терминология? Ако искаме да изразим явление (състояние на явлението; взаимодействие; отношение...), което носи характеристики на конкретни състояния на относимите (взаимодействащи), не е ли по-добре да опишем това състояние чрез характеристиките на относимите? Трябва ли ни изкуствено създадено име за новото качество, което поражда това взаимодействие?⁵

(В духа на рецензионната стилистика): Критичните бележки по никакъв начин не омаловажават постигнато от колегата К. Манолов.

Лични впечатления. Познавам колегата Карамфил Манолов от студентските години в Университета. Впечатленията ми са положителни. През годините на неговото (и моето) професионално развитие обменяхме авторски текстове, които реципрочно използваме в научните си дирения. На преден план бих извел неговата последователност, научна добросъвестност, колегиалност, коректност.

Заклучение. Като имам предвид следното: кандидатът отговоря на всички изискванията на чл. 29 от ЗРАСРБ, изискванията на чл. 60 от Правилника за приложението на този закон, изискванията на чл. 4.3.12 от ПРАВИЛА за работа на научния съвет на ИИОЗ, предлагам на уважаемия научен съвет на Института за изследване на обществата и знанието, да присъди на колегата доцент д.с.н. Карамфил Манолов академичната длъжност ПРОФЕСОР (по специалност „Социология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата - за нуждите на секция „Публични политики и социални промени“).

---

⁵ Тази критика не омаловажава направеното от колегата К. Манолов. Тя е израз на моята неподготвеност да приема предложеното решение.

София, 20 май 2014 г.

Рецензент:

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping, sweeping strokes that form a stylized, illegible mark.